

Analizing Preschool Story Books Published Between the Years of 2005-2015 in Turkey in Terms of Conceptual, Developmental and Formal Features.

Fatma YAŞAR EKİCİ, Şükran TURHAN, Tuba YILMAZ, İsmi KABACA, Zeynep Kübra POYRAZ, Yasemin NUMANOĞLU *

* İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ

E-mail: fatmayasarekici@hotmail.com

Copyright © 2016 Fatma YAŞAR EKİCİ, Şükran TURHAN, Tuba YILMAZ, İsmi KABACA, Zeynep Kübra POYRAZ, Yasemin NUMANOĞLU. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The purpose of this study is to analyze preschool story books published between the years of 2005-2015 in Turkey in terms of conceptual, developmental and formal features. The research was conducted in the “İlişkisel Tarama” model. The research sample consists of 140 preschool story books published between the years of 2005-2015 by 24 publishing houses (Ya pa, Zambak, Morpa, Ünlü Çocuk, Şiir Çocuk, Polat, Esin, Koza, Çoşku, Bilim Kağıt, Zirve, Akvaryum, Duru, Uçan Balık, Timaş, Tudem, Gendaş, Smg, Erdem, Kaknüs, Yeşil Dinazor, Tübitak, Aşev, Damla Yayınevi) in Turkey. The Evaluation Form developed by researchers were used for data collection tool. In order to analyze data, SPSS.20 package program was used. The results of this research are like that: in terms of conceptual features; the most used concepts are frendship and relationships between frends the least used concept is honesty. In terms of developmental features; the most emphasized thing is being stories simple, clear and understandable, the least emphasized things are bathing and sibling jealousy. In terms of formal features; the most emphasized thing is pictures’ being consistent with text, the least emphasized thing is that whether stories are long enough or not for listening of the children.

Keywords: Preschool Story Books, Conceptual, Developmental, Formal Features

2005 - 2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Kavramsal, Gelişimsel ve Biçimsel Açidan İncelenmesi

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı Türkiye’de 2005-2015 yılları arasında yayınlanan okul öncesi hikaye kitaplarının kavramsal, gelişimsel ve biçimsel açıdan incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 24 farklı yayınevinden (Ya pa, Zambak, Morpa, Ünlü Çocuk, Şiir Çocuk, Polat, Esin, Koza, Çoşku, Bilim Kağıt, Zirve, Akvaryum, Duru, Uçan Balık, Timaş, Tudem, Gendaş, Smg, Erdem, Kaknüs, Yeşil Dinazor, Tubitak, Aşev, Damla Yayınevi) yayınlanmış olan 140 okul öncesi hikaye kitabı oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Değerlendirme Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS.20 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şöyledir: Okul öncesi hikaye kitapları kavramsal açıdan incelendiğinde en çok arkadaş ve arkadaş ilişkileri

kavramına, en az dürüstlük kavramına yer verildiği görülmektedir. Okul öncesi hikaye kitapları gelişimsel açıdan incelendiğinde en çok hikayenin dilinin yalın, açık ve anlaşılır olmasına vurgu yapıldığı, en az ise banyo yapma ve kardeş kıskançlığına vurgu yapıldığı görülmektedir. Okul öncesi hikaye kitapları biçimsel açıdan incelendiğinde en çok resimlerin metne uygun ve tutarlı olmasına dikkat edildiği, en az ise hikayenin çocuk için dinlemeyi engelleyecek uzunlukta olup olmadığına dikkat edildiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Hikâye Kitabı, Kavramsal, Gelişimsel, Biçimsel Özellikler.

GİRİŞ

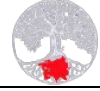
0-6 yaşlar arasını kapsayan okul öncesi dönem, kişiliğin oluşumu ve şekillenmesi, temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanılması ve geliştirilmesi açısından ileri yıllara olan etkisi nedeniyle, yaşamın en kritik dönemlerinden biridir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar, yaşça daha büyük olanlar ve yetişkinler kadar nesnel düşünemezler, olaylar ve nesneler arasında somut ve bedensel bağlar kuramazlar, benmerkezcidirler, düş ile gerçeği çoğunlukla birbirine karıştırırlar (Yavuzer, 1999:87). Okul öncesi dönemin bütün bu özellikleri dikkate alındığında doğumdan itibaren başlayan süreçte uyarıcı çevre, sunulan oyuncaklar, eğitim materyalleri, özellikle de kitaplar onun bir yetişkin olmasının temellerini atması açısından çok önemli araçlardır (Tür ve Turla, 1999:12).

İyi bir çocuk kitabı, çocuğun kendisini daha iyi tanıması, gerekiyorsa davranışlarını değiştirmesi ve kişiliğini geliştirmesi için ona kılavuzluk ederken çocuğa yaşamın değişik yönlerini öğrenmesinde, değişik insan tiplerini tanımasında, başka ülkeler ve toplumlar hakkında bilgi edinmesinde çok zengin bilgiler sağlar (Şirin,1994:32; Sever, 2003:18).

Çocuklara başkaları tarafından okunan, yeni bilgiler veren, var olan bilgilerini pekiştiren ve göze hitap eden kitaplar olan çocuk kitaplarında esas unsur resimdir, metinler ise resmin tamamlayıcısı olarak algılanır. Nitelikli resimli çocuk kitapları çocuğa kitap sevgisi aşıladığı gibi, çocuğun bütün gelişim alanlarını olumlu yönde etkilemekte, ona yeni kavram ve deneyimler kazandırmakta, eleştirel düşünce gelişimini desteklemektedir (Gönen 1989; Gülpınar, 2010).

Çocuk kitaplarını yazacak kişilerin, her yönden çocuğun gelişim özelliklerini bilmesi, çocuk ruhunu çok iyi tanıması, onların nelerden hoşlanacaklarını iyi kestirmesi, vermek istediği mesajları sade, akıcı bir dil kullanarak vermesi, olayları kendi içerisinde doğal bir anlatış biçimiyle anlatması gerekir (Ataseven ve İnandı, 2000:201; Tekin, 2005:305). Yazar aynı zamanda çocuk okurunun ruhunda oluşturacağı devinimleri de keşfetmekle yükümlüdür. Yazarın okuruna sunduğu eser, hitap ettiği kitle olan çocukların öncelikle temel ihtiyaçları olan ilgi, sevgi ve güven duygusunu duyumsatacak, onları koruyup yardımlarına koşacak dostça duyguların yanı sıra onları tedirgin edebilecek, korkutacak, kaygı geliştirmelerine neden olacak olumsuz durumların da aşılabilir olduğunu hissettirecek özellikte olması gerekir (Tekin, 2005:306). Özellikle gramer kurallarına uygun olarak hazırlanan, öğretmen ve aile tarafından düzgün bir Türkçe ile çocuklara sunulan eserler onların ana dilini öğrenmesinde çok etkilidir. Ayrıca kitapta günlük dilde sık karşılaşılmayan eski sözcüklerden ve özellikle de argo niteliğindeki kelimelerden kaçınılması gerekir (Oğuzkan, 1997:51).

Okul öncesi hikâye kitapları çocukların çok yönlü gelişimine katkı sağlamalıdır. Dil gelişimine etkisi açısından değerlendirildiğinde okul öncesi hikaye kitaplarının çocuğun dil gelişiminde oynadığı rolün yoğunlaştığı noktalar şu şekilde ifade edilebilir: Çocuk kitapları çocukta doğru bir dil bilinci, dil sevgisi, dil disiplini ve dil tadı oluşmasına yardımcı olur. Onda olumlu bir dil

duygusu oluşturur. Çocuk, dilinin zenginliğini, güzelliğini, inceliğini ve kıvraklığını okuduğı veya dinlediğı çocuk kitapları ile kavrar (Sever, 1995:14-15; Kantemir, 1998:21; Dayıoğlu, 2000:528).

Çocuk kitapları, yaşam çizgisinde karşılaşılabilecek sorunlara oluşturulacak yanıtları, verilecek tepkileri sanatçı bakış açısıyla örneklendiren bir kaynaktır. Bu kaynak, çocukların insanların farklı özelliklerde olabileceğini sezinlemesine yardımcı olur; değişik kültürlerdeki yaşamı ve insan ilişkilerini tanıtır. Çocukların yaşam çevrelerini genişletir, o çevrelerden sayısız duygu ve düşünce örnekleriyle buluşmasını sağlar. Okuma eylemini alışkanlığa dönüştüren çocukların, kendilerini tanıma, başka insanlarla karşılaştırma, onlarla benzeyen ya da onlardan ayrılan yanlarını görme denemeleri, onları kendi kişiliğini tanımaya, çevresindekilerin kişiliklerini de anlamaya yönelik bir bilinçlendirme sürecine sokar (Sever, 2003:47).

Okul öncesi hikaye kitaplarının taşıması gereken belli biçimsel özellikler vardır. Bunlar; boyut, kağıt, kapak, cilt, sayfa düzeni, harfler, ağırlık, punto, mizanpaj ve resimlemeyle ilgili özelliklerdir. Çocukların sürekli değişen ilgilerini kitaplara yöneltebilmek için, çocukluğun ilk yıllarında, değişik boyutlardaki kitaplardan yararlanılmalıdır. Çocuklara sunulacak kitapların boyutlarındaki çeşitlilik, çocukların hem büyük ve küçük kavramlarını görerek somutlamaları hem de kitaba ilişkin ilgilerini sürekli kılabilmesi için gereklidir. Özellikle okulöncesi dönemde, kitapların değişen boyutları hacim ve ağırlık yönünden sorunlar oluşturmamalı; çocuklar, el yapısına uygun kitapları diledikleri yere bir oyuncak gibi kolayca taşıyabilmelidir. Çocuk kitaplarında kullanılan kağıdın niteliğı, kitabın görsel niteliğini belirleyen bir öğedir. Çocukların kitap olarak adlandırılan araca saygı duyabilmeleri için, ilk yıllardan başlayarak yırtılmayan, kolay yıpranmayan, kirlenmeyen ve göz sağlığı açısından da uygun olan kağıtların kullanıldığı kitaplarla karşılaştırılması gerekir. Kitaplarda kullanılan kâğıt, resimlerin niteliğini ve renkleri özgün biçimleriyle yansıtabilmeli, yazılanların kolayca okunabilmesine olanak sağlamalıdır. Kapak, çocuğun kitaba yönelmesini sağlayan ilk uyarandır. Kapağın tasarım özellikleri, kapak resminin görsel etkisi çocuğun kitabı izleme-okuma isteğini artırır. Kitabın uzun süre dağılmadan kullanılabilmesi de ciltlemeye gösterilen özenin niteliğine bağlıdır. Kitabın sayfalarında yer alan tüm öğeler (resim, fotoğraf, yazı, rakam vb.) arasındaki uyum ile sayfa kenarlarındaki izleme-okuma rahatlığı sağlayan boşlukların oluşturduğu bütünlük, sayfa düzeninin estetik niteliğini belirler. Sayfaların görsel tasarımındaki özen, çocukların kitaba sevgi ve saygı oluşturmalarında önemli bir etkidir. Çocuk kitaplarında kullanılan harfler, sayfa düzeninin niteliğini etkileyen bir değişken olarak yaşlara göre uygun boyutlarda olmalı ve kolay okunabilir özellikler taşımalıdır (Sever, 2007). Okumanın ilk yıllarında okul öncesi dönem çocukları için kalın harfler ve geniş aralıklar, ilkokul çocukları için ise daha ince harfler kullanılır. Okul öncesi dönemde, her ne kadar çocuk okuma bilmiyor olsa da okumaya hazırlanması bakımından ve kendisine okunan bir şeylerin olduğunu fark etmesinde yarar vardır. Kitap ağırlığı, kitabın büyüklüğüne, sayfa yapısına ve kitap yapımında kullanılan malzemeye bağlıdır (Tür, Turla, 1999:37-38). Mizanpaj, resimlerin yerleştirilişi, satır arası boşluklarının, satır başlarının, sayfa alt ve üst boşluklarının ayarlanması gibi konulardır (Gönen, 1986:87). Sayfa düzeni, çocukta görsel ve işitsel algılamayı bütünlęştirmesi açısından önemlidir. Bundan dolayı metin ile resim düzenli ve uyumlu bir şekilde aynı sayfaya yerleştirilmelidir. Sayfa düzeni karışık olmamalı; resimler aynı sayfada geçen olayları açıklayıcı durumda olmalıdır (Gökşen, 1985:30). Resme ve metne ayrılan yerin oranı çocuğun yaşına göre ayarlanmalıdır. İlk kitaplarda sayfanın tümü resimdir ve görülebilecek uygun bir yerde yazı vardır; daha sonra sayfanın dörtte üçü resim dörtte biri yazı ve 7 yaştan sonra sayfada yarı yarıya resim ve yazının bulunması uygundur (Tür, Turla, 1999:39).

Günümüzün önemli kavramlarından biri olan yaratıcı düşünmenin gelişmesinde sanat ve estetiğe ilişkin ilgi ve becerilerin geliştirilmesinin önemli olduğu bilinmektedir. Bu nedenle

okul öncesi hikaye kitaplarının biçim, renk, desen ve çizimlerinin de iyi düzenlenmiş olması gerekir (Yalçın ve Aytas, 2003). Nitelikli resimlemeler, yaratıcılığın ürünleri olduğu gibi yaratıcılığın da gelişimine katkıda bulunmaktadır (Karatay, 2012). Çocuğun yaratıcılık gücünün gelişebilmesi için estetik öğeler taşıyan resimlerle hazırlanmış kitaplarla etkileşime geçmesi gerekmektedir (Kapoğlu, 2012). Çocuk kitaplarındaki resimlemeler, çocuğun doğuştan getirdiği yaratıcı güç göz önüne alınarak onun yapabileceği resimlerden daha düşük nitelikte olmamalıdır (Sarı, 2006). Resimlemeler, tek başına olayı anlatabilecek ifade gücüne sahip olmalıdır. Çocuk, okuduğu ya da ona okunan metnin karşılığını resimlerde görmek isteyecektir. Resimlemeler metin ile çelişmemeli ve olumsuz anlamlandırmalara fırsat vermemelidir. Metin ve resimleme arasında bir denge olmalı ve resimlemeler çocuğun hayal gücünü tetiklemelidir (Kara, 2012). Aynı zamanda resimlemeler, metni açıklayıcı, yorumlayıcı, eğlendirici, güldürücü ve sevimli olmalıdır (Demirel, 2010). Çizer, renklendirmelere dikkat etmeli, okuyucunun beş duyusunu da harekete geçirebilecek renkler tercih etmelidir. Çocuk resimlemeleri incelerken renk uyumunu ve sanatsal bir resmin özelliklerini de görebilmelidir (Yılar ve Celepoğlu, 2013). Çocuklar için resimlemelerdeki gerçekçilik, resimlemelerde kullanılan renklerden daha önemlidir. Çocuk, renkli bir resmi siyah-beyaz bir resme tercih ederken, siyah-beyaz gerçekçi bir resmi de renkli ve yapay bir resme tercih edebilir. Yapılan bir çalışmada beş-altı yaş çocuklarının nitelikli resimlemelere yüksek puan vermeleri, gerçekçi resimlerin beğenildiğini göstermektedir (Gönen, 1989). Resimli kitaplar, çocuğun her bakışta başka bir ayrıntıyı görmesi, anlaması ya da kavraması bakımından en çok aranan ve çocuk tarafından da en çok sevilen türlerdir (Şirin, 1994:157). Bu nokta dikkate alındığında resimler bir sanat değeri taşımalı ve çocuk ruh sağlığına, gelişimine uygun olmalıdır. Yine yaş ve dönem seviyesine göre yapılacak resimler okul öncesi kitaplarında büyük ve sayfaya yayılacak ölçüde yerleştirilirken, daha yüksek seviyeler için daha küçük resimler seçilir (Ciravoğlu, 1999:188).

Amaç ve Alt Amaçlar

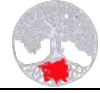
Bu araştırmanın temel amacı, Türkiye'de 2005-2015 yılları arasında yayınlanan okul öncesi hikaye kitaplarının kavramsal, gelişimsel ve biçimsel açıdan incelenmesidir.

Bu temel amaca bağlı olarak aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir.

1.2005-2015 yılları arasında yayınlanan okul öncesi hikaye kitapları, kavramsal açıdan değerlendirildiğinde ;

- 1.1. Yardım kavramına yer verilmiş mi?
- 1.2. Sevgi kavramına yer verilmiş mi?
- 1.3. İşbirliği kavramına yer verilmiş mi?
- 1.4. Arkadaş ve arkadaş ilişkileri kavramına yer verilmiş mi?
- 1.5. Aile kavramına yer verilmiş mi?
- 1.6. Çalışkanlık kavramına yer verilmiş mi?
- 1.7. Dürüstlük kavramına yer verilmiş mi ?
- 1.8. İyi - kötü kavramına yer verilmiş mi?
- 1.9. Doğru-yanlış kavramına yer verilmiş mi?

2. 2005-2015 yılları arasında yayınlanan okul öncesi hikaye kitapları, gelişimsel açıdan değerlendirildiğinde;

- 2.1. Kitabın adıyla konu arasında anlamlı bir bağlantı var mı?
- 2.2. Kitaptaki kahramanlar insan mı?
- 2.3. Kitaptaki kahramanlar hayvan mı?
- 2.4. Kitaptaki kahramanlar bitki mi?
- 2.5. Hikayenin cümleleri çocuğun dinlemesine uygun uzunlukta mı?
- 2.6. Hikayenin dili yalın, açık ve anlaşılır mı?
- 2.7. Olaylar gerçekleştirilebilir mi?
- 2.8. Hikayedeki hayaller gerçeğe uygun mu?
- 2.9. Hikayedeki konu çocuğu empatik olmaya yöneltiyor mu?
- 2.10. Hikaye çocuğun dinlemesini kolaylaştıracak şekilde mi ?
- 2.11. Hikayede olay örüntüsü çocuk için karışık mı?
- 2.12. Hikayede çocuk ile canlı-cansız arkadaşlığına yer verilmiş mi?
- 2.13. Kitapta paylaşımlara yer verilmiş mi?
- 2.14. Hikayede öfkeye yönlendirici öğeler var mı?
- 2.15. Olay kahramanı öfkesini kontrol edebiliyor mu?
- 2.16. Hikayede korkuya yönlendirici öğeler var mı ?
- 2.17. Hikayede kıskançlık ögesi var mı?
- 2.18. Kardeş kıskançlığına yer verilmiş mi?
- 2.19. Arkadaş kıskançlığına yer verilmiş mi?
- 2.20. Olay kahramanı duygularını açıkça ifade ediyor mu?
- 2.21. Cinsiyete ilişkin rollere yer verilmiş mi?
- 2.22. Hikaye çocuğun merak duygusuna hitap ediyor mu ?
- 2.23. Kitabın şekil özellikleri psikomotor gelişimi destekliyor mu?
- 2.24. Hikaye kahramanları aktif mi?
- 2.25. Kitapta diş fırçalama alışkanlığına yer verilmiş mi ?
- 2.26. El yıkama alışkanlığına yer verilmiş mi?
- 2.27. Ayak yıkama alışkanlığına yer verilmiş mi ?
- 2.28. Banyo yapma hikayede yer alıyor mu?
- 2.29. Temizlik alışkanlığına yer verilmiş mi?
- 2.30. Uyku alışkanlığına yer verilmiş mi ?
- 2.31. Yemek yeme alışkanlığına yer verilmiş mi?
- 3.2005-2015 yılları arasında yayınlanan okul öncesi hikaye kitapları, biçimsel açıdan değerlendirildiğinde;
- 3.1. Resimleme çocuğa uygun mu?
- 3.2. Resimler metine uygun ve tutarlı mı?

- 3.3. Renklendirme çocuğa uygun mu?
- 3.4. Kitap dizaynı kitabın konusunu ifade ediyor mu?
- 3.5. Metin ve resimler uyum içinde mi?
- 3.6. Sayfa sayısı çocuğa uygun mu?
- 3.7. Hikaye çocuk için dinlemeyi engelleyecek uzunlukta mı?

Yöntem

Araştırmanın model, evren ve örnekleme: Araştırma “tarama” modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın evrenini Türkiye’deki 2005/2015 yılları arasında yayımlanan okul öncesi dönem hikaye kitapları oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise 24 yayınevinin (Yapa, Zambak, Morpa, Ünlü Çocuk, Şiir Çocuk, Polat, Esin, Koza, Coşku, Bilim Kağıt, Zirve, Akvaryum, Duru, Uçan Balık, Timaş, Tudem, Gendaş, Smg, Erdem, Kaknüs, Yeşil Dinazor, Tubitak, Aşev, Damla) yayınlamış olduğu 140 okul öncesi hikaye kitabı oluşturmuştur.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları: 2005-2015 yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikâye kitaplarının kavramsal, gelişimsel, biçimsel olarak incelenmesi araştırmacılar tarafından uzman görüşleri de alınarak geliştirilen Değerlendirme Formu ile yapılmıştır. Değerlendirme formu üç ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler; kavramsal, gelişimsel ve biçimsel özelliklerdir. Çocuk kitaplarının kavramsal özellikler kapsamında; sevgi, paylaşmak, hoşgörü, yardım, çalışkanlık, dürüstlük, iyi, kötü, aile kavramları yer almaktadır. Gelişimsel özellikler kapsamında; dil gelişimi, bilişsel gelişim, motor gelişim, sosyal-duygusal gelişim, ahlak gelişimi ve cinsel gelişim yer almaktadır. Biçimsel özellikler kapsamında ise; tasarım özellikleri (boyut, kağıt, kapak-cilt, sayfa düzeni, harfler, punto, mizanpaj, resimleme) ve içerik özellikleri (konu, tema, karakter, dil ve anlatım, ileti, çevre) yer almaktadır.

Verilerin toplanması: 2005-2015 yılları arasında yayımlanan okul öncesi hikâye kitapları 22.10.2015-29.10.2015 tarihleri arasında araştırılmış 140 kitap çalışma grubuna alınmıştır. Değerlendirme Formu araştırmanın örneklemini oluşturan 140 adet kitap incelenerek doldurulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi: SPSS 20 paket programı kullanılarak hazırlanan değerlendirme formunun doldurulması ile elde edilen verilerin frekans, yüzde değerlerine bakılmış ve ortalamaları hesaplanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, araştırmanın her bir alt amacı ele alınarak elde edilen bulgular tablolar halinde sunulup açıklanmıştır.

Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı, 2005-2015 yılları arasında yayımlanmış okul öncesi hikaye kitaplarının kavramsal açıdan değerlendirilmesine yöneliktir. Bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1. 2005-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Kavramsal Özelliklerine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri

KAVRAMSAL ANALİZ	EVET		KISMEN		HAYIR		ORTALAMA - X
	f	%	F	%	f	%	
1.1. Yardım kavramına yer verilmiş mi?	77	55,0	7	5,0	56	40,0	1,85
1.2. Sevgi kavramına yer verilmiş mi?	76	54,3	9	6,4	55	39,3	1,85
1.3. İşbirliği kavramına yer verilmiş mi?	68	48,6	6	4,3	66	47,1	1,99
1.4. Arkadaş ve arkadaş ilişkilerine yer verilmiş mi?	87	62,1	7	5,0	46	32,9	1,71
1.5. Aile kavramına yer verilmiş mi?	52	37,1	4	2,9	84	60,0	2,23
1.6. Çalışkanlık kavramına yer verilmiş mi?	33	23,6	8	5,7	99	70,7	2,47
1.7. Dürüstlük kavramına yer verilmiş mi?	28	20,0	10	7,1	102	72,9	2,53
1.8. İyi - kötü kavramına yer verilmiş mi?	32	22,9	6	4,3	102	72,9	2,50

Tablo 2 ' de görüldüğü üzere 2005-2015 yılları arasında yayımlanmış okul öncesi hikaye kitaplarının kavramsal özellikleri incelendiğinde; yardım kavramına yer verilme oranı %55,0(77 kitap) evet, %5,0(7 kitap) kısmen, %40,0(56 kitap) hayır şeklindedir.; sevgi kavramına yer verilme oranı %54,3(76 kitap) evet, %6,4(9 kitap) kısmen, %39,3(55 kitap) hayır şeklindedir; işbirliği kavramına yer verilme oranı %48,6(68 kitap) evet, %4,3(6 kitap) kısmen, %47,1(66 kitap) hayır şeklindedir; arkadaş ve arkadaş ilişkileri kavramına yer verilme oranı %62,1(87 kitap) evet, %5,0(7 kitap) kısmen,%32,9(46 kitap) hayır şeklindenir; aile kavramına yer verilme oranı %37,1(52 kitap) evet, %2,9(4 kitap) kısmen, %60,0(84 kitap) hayır şeklindedir; çalışkanlık kavramına yer verilme oranı %23,6(33 kitap) evet, %5,7(8 kitap) kısmen, %70,7(99 kitap) hayır şeklindedir; dürüstlük kavramına yer verilme oranı %20,0(28 kitap) evet, %7,1(10 kitap) kısmen, %72,9(102 kitap) hayır şeklindedir; iyi-kötü kavramına yer verilme oranı %22,9(32kitap) evet,%4,3(6 kitap) kısmen, %72,9(102 kitap) hayır şeklindedir.

Okul öncesi hikaye kitaplarının kavramsal özelliklerinin ortalaması incelendiğinde yardım kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 1,85, sevgi kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 1,85, işbirliği kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 1,99, arkadaş ve arkadaş ilişkileri kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 1,71, aile kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 2,23, çalışkanlık kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 2,47, dürüstlük kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 2,53, iyi kötü kavramına yer verilmesine ilişkin ortalama 2,50 olarak bulunmuştur.

İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı 2005-2015 yılları arasında yayımlanmış okul öncesi hikaye kitaplarının gelişimsel açıdan değerlendirilmesine yöneliktir. Bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 2. 2005-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Gelişimsel Özelliklerine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri

GELİŞİMSSEL ANALİZ	EVET		KISMEN		HAYIR		ORTALAMA - X
	F	%	f	%	F	%	
2.1.Kitabın adıyla konu arasında anlamlı bir bağlantı var mı?	130	92,9	7	5,0	3	2,1	1,09
2.2.Kitaptaki kahramanlar insan mı?	81	57,9	3	2,1	56	40,0	1,82
2.3.Kitaptaki kahramanlar hayvan mı?	62	44,3	2	1,4	76	54,3	2,10
2.4.Kitaptaki kahramanlar bitki mi?	11	7,9			129	92,1	2,84
2.5.Hikayenin cümleleri çocuğun dinlemesine uygun uzunlukta mı?	105	75,0	16	11,4	19	13,6	1,39
2.6.Hikayenin dili yalın, açık ve anlaşılır mı?	134	95,7	3	2,1	3	2,1	1,06
2.7.Olaylar gerçekleştirilebilir mi ?	63	45,0	12	8,6	65	46,4	2,01
2.8.Hikayedeki hayaller gerçeğe uygun mu?	68	48,6	5	3,6	67	47,9	1,99
2.9.Hikayedeki konu çocuğu empatik olmaya yöneltiyor mu?	96	68,6	11	7,9	33	23,6	1,55
2.10.Hikaye çocuğun dinlemesini kolaylaştıracak şekilde mi ?	111	79,3	15	10,7	14	10,0	1,31
2.11.Hikayede olay örüntüsü çocuk için karışık mı?	15	10,7	11	7,9	114	81,4	2,71
2.12.Hikayede çocuk ile canlı-cansız arkadaşlığına yer verilmiş mi?	44	31,4	4	2,9	92	65,7	2,34
2.13.Kitapta paylaşımlara yer verilmiş mi?	79	56,4	4	2,9	57	40,7	1,84
2.14.Hikayede öfkeye yönlendirici öğeler var mı?	18	12,9	5	3,6	117	83,6	2,71
2.15.Olay kahramanı öfkesini kontrol edebiliyor mu?	121	86,4	9	6,4	10	7,1	1,21
2.16.Hikayede korkuya yönlendirici öğeler var mı ?	16	11,4	4	2,9	120	85,7	2,74
2.17.Hikayede kıskançlık öğesi var mı?	13	9,3	1	,7	126	90,0	2,81
2.18.Kardeş kıskançlığına yer verilmiş mi?	3	2,1			137	97,9	2,96
2.19.Arkadaş kıskançlığına yer verilmiş mi?	8	5,7	1	,7	131	93,6	2,88
2.20.Olay kahramanı duygularını açıkça ifade ediyor mu?	122	87,1	7	5,0	11	7,9	1,21
2.21.Cinsiyete ilişkin rollere yer verilmiş mi?	8	5,7	5	3,6	127	90,7	2,85
2.22.Hikaye çocuğun merak duygusuna hitap ediyor mu ?	108	77,1	20	14,3	12	8,6	1,31
2.23.Kitabın şekil özellikleri psikomotor gelişimi destekliyor mu?	108	77,1	4	2,9	28	20,0	1,43
2.24.Hikaye kahramanları aktif mi?	128	91,4	9	6,4	3	2,1	1,11
2.25.Kitapta dış fırçalama alışkanlığına yer verilmiş mi ?	5	3,6	1	,7	134	95,7	2,93
2.26.El yıkama alışkanlığına yer verilmiş mi?	6	4,3	1	,7	133	95,0	2,91
2.27.Ayak yıkama alışkanlığına yer verilmiş mi ?					140	100,0	3,00
2.28.Banyo yapma hikayede yer alıyor mu?	3	2,1			137	97,9	2,96
2.29.Temizlik alışkanlığına yer verilmiş mi?	18	12,9	2	1,4	120	85,7	2,73
2.30.Uyku alışkanlığına yer verilmiş mi ?	14	10,0	4	2,9	122	87,1	2,77
2.31.Yemek yeme alışkanlığına yer verilmiş mi?	14	10,0	8	5,7	118	84,3	2,74

Tablo 3' de görüldüğü üzere 2005-2015 yılları arasında yayımlanmış okul öncesi hikaye kitaplarının gelişimsel özellikleri incelendiğinde; kitabın adıyla konusu arasında anlamlı bağlantı olma oranı % 92,9(130 kitap) evet , %5,0(7 kitap) kısmen , %2,1(3 kitap) hayır şeklindedir.

Kitaptaki kahramanın insan olup olmadığı incelendiğinde kitapların %57 (81 kitap) sinin kahramanının insan, %2,1 (3 kitap)'inin kahramanının kısmen insan ve %40 (56 kitap)'sının ise kahramanının insan olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Kitaptaki kahramanın hayvan olup olmadığı incelendiğinde kitapların %44,3'ünün (62 kitap) kahramanının hayvan, %1,4' ünün (2 kitap) kahramanının kısmen hayvan ve %54,3'ünün (76 kitap) ise kahramanının hayvan olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Kitaptaki kahramanın bitki olup olmadığı incelendiğinde kitapların %7,9'unun (11 kitap) kahramanının hayvan ve %92,1'inin (129 kitap) ise kahramanının hayvan olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Hikaye cümlelerinin çocuğun dinlemesine uygun uzunlukta olma oranı %75,0(105 kitap) evet, %11,4(16 kitap) kısmen, %13,6(19 kitap) hayır şeklindedir.

Hikaye dilinin yalın, açık ve anlaşılır olma oranı %95,7(134 kitap) evet, %2,1(3 kitap) kısmen, %2,1(3 kitap) hayır şeklindedir.

Olayların gerçekleştirilebilirliği ile ilgili oran %45,0(63 kitap) evet, %8,6(12 kitap) kısmen, %46,4(65 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayedeki hayallerin gerçeğe yakınlığına ilişkin oran %48,6(68 kitap) evet, %3,6(5 kitap) kısmen , %47,9(67 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayedeki konunun çocuğu empatik olmaya yönlendirilmesine ilişkin oran %68,6(96 kitap) evet, %7,9(11kitap) kısmen, %23,6(33 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayenin çocuğun dinlemesini kolaylaştıracak şekilde olmasına ilişkin oran %79,3(111 kitap) evet, %10,7(15 kitap) kısmen, %10,0(14 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede olay örüntüsünün çocuk için karışık olup olmadığına ilişkin oran %10,7(15 kitap) evet, %7,9(11 kitap) kısmen, %81,4(114 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede çocuk ile canlı cansız arkadaşlığına yer verilme oranı %31,4(44 kitap) evet, %2,9(4 kitap) kısmen, %65,7(92 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede paylaşımlara yer verilmesine ilişkin oran %56,4(79 kitap) evet,%2,9(4 kitap) kısmen ,%40,7(57 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede öfkeye yönlendirici öğelere yer verme oranı %12,9(18 kitap) evet, %3,6(5 kitap) kısmen , %83,6(117 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede korkuya yönlendirici öğelere yer verilme oranı %11,4(16 kitap) evet, %2,9(4 kitap) kısmen, %85,7(120 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede kıskançlık ögesine yer verilme oranı %9,3(13 kitap) evet, %,7(1 kitap) kısmen, %90,0(126 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede kardeş kıskançlığına yer verilme oranı % 2,1(3 kitap) evet, %97,9(137 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede arkadaş kıskançlığına yer verilme oranı %5,7(8 kitap) evet, %,7(1 kitap) kısmen,%93,6(131 kitap) hayır şeklindedir.

Olay kahramanının duygularını açıkça ifade etmesine yönelik oran %87,1(122 kitap) evet, %5,0(7 kitap) kısmen, %7,9(11 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayede cinsiyete ilişkin rollere yer verme oranı %5,7(8 kitap) evet, %3,6(5 kitap) kısmen,%90,7(127 kitap) hayır şeklindedir.

Hikayenin çocuğun merak duygusuna hitap etmesine ilişkin oran %77,1(108 kitap) evet, %14,3(20 kitap) kısmen , %8,6(12 kitap) hayır şeklindedir.

Kitabın şekil özelliklerinin psikomotor gelişimi destekleme oranı %77,1(108 kitap) evet, %2,9 (4 kitap) kısmen, %20,0(28 kitap) hayır şeklindedir.

Hikaye kahramanlarının aktif olmasına ilişkin oran %90,4(128 kitap) evet,%6,4(9 kitap) kısmen, %2,1(3 kitap) hayır şeklindedir.

Hikaye kitabında dış fırçalama alışkanlığına yer verilmesine ilişkin oran %3,6(5) evet, %0,7 (1) kısmen,%95,7(134) hayır şeklindedir.

Hikaye kitabında el yıkama alışkanlığına yer verilmesine ilişkin oran %4,3 (6 kitap) evet, %,7 (1 kitap) kısmen, %95,0 (133 kitap) hayır şeklindedir.

Hikaye kitabında ayak yıkama alışkanlığına yer verilmesine ilişkin oran %100 (140 kitap) hayır şeklindedir.

Hikaye kitabında banyo yapma alışkanlığına yer verilmesine ilişkin oran 2,1 (3 kitap) evet, %97,9(137 kitap) hayır şeklindedir.

Hikaye kitabında temizlik alışkanlığına yer verilmesine ilişkin oran %12,9 (18 kitap) evet, %1,4 (2 kitap) kısmen, %85,7 (120 kitap) hayır şeklindedir

Hikaye kitabında uyku alışkanlığına yer verilmesine ilişkin oran %10,0(14 kitap) evet, %2,9(4 kitap) kısmen, %87,1 (122 kitap) hayır şeklindedir.

Hikaye kitabında yemek yeme alışkanlığına yer verilmesine ilişkin oran %10,0 (14 kitap) evet, %5,7(8 kitap) kısmen , %84,3 (118 kitap) hayır şeklindedir.

Okul öncesi hikaye kitaplarının gelişimsel özelliklerinin ortalamaları incelendiğinde; kitabın adıyla konu arasında anlamlı bir bağlantı olmasına ilişkin ortalama 1,09; kitaptaki kahramanların insan olması özelliğine ilişkin ortalama 1,82; kitaptaki kahramanların hayvan olması özelliğine ilişkin ortalama 2,10; kitaptaki kahramanların bitki olması özelliğine ilişkin ortalama 2,84; hikayenin cümlelerinin çocuğun dinlemesine uygun uzunlukta olması özelliğine ilişkin ortalama 1,39; hikayenin dilinin yalın, açık ve anlaşılır olması özelliğine ilişkin ortalama 1,06; hikayedeki olayların gerçekleştirilebilirliği özelliğine ilişkin ortalama 2,01; hikayedeki hayallerin gerçeğe uygunluğu özelliğine ilişkin ortalama 1,99; hikayedeki konunun çocuğu empatik olmaya yönlendirmesi özelliğine ilişkin ortalama 1,55; hikayenin çocuğunun dinlemesini kolaylaştıracak şekilde olması özelliğine ilişkin ortalama 1,31; hikayedeki olay örüntüsünün çocuk için karışık olması özelliğine ilişkin ortalama 2,71; hikayedeki çocuk ile canlı-cansız arkadaşlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,34; kitapta paylaşımlara yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama ortalama 1,84; hikayedeki öfkeye yönlendirici öğelerin bulunması özelliğine ilişkin ortalama 2,71; olay kahramanının öfkesini kontrol edebilmesi özelliğine ilişkin ortalama 1,21; hikayedeki korkuya yönlendirici öğelerin olması özelliğine ilişkin ortalama 2,74; hikayedeki kıskançlık öğesinin bulunması özelliğine ilişkin ortalama 2,81; kardeş kıskançlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,96; arkadaş kıskançlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,88; olay kahramanının duygularını açıkça ifade etmesi özelliğine ilişkin ortalama 1,21; cinsiyete ilişkin rollere yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,85; hikayenin çocuğun merak duygusuna hitap etmesi özelliğine ilişkin ortalama 1,31; kitabın şekil özelliklerinin psikomotor özellikleri destekliyor olması özelliğine ilişkin ortalama 1,43; hikaye kahramanlarının aktif olması özelliğine ilişkin ortalama 1,11; kitapta dış fırçalama alışkanlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,93; el yıkama alışkanlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,91; ayak yıkama alışkanlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 3,00; banyo yapmanın hikayedeki yer alması özelliğine ilişkin ortalama 2,96;

temizlik alışkanlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,73; uyku alışkanlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,77; yemek yeme alışkanlığına yer verilmesi özelliğine ilişkin ortalama 2,74 olarak bulunmuştur.

Üçüncü Alt Amaca İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı 2005-2015 yılları arasında yayımlanmış okul öncesi hikaye kitaplarının biçimsel açıdan değerlendirilmesine yöneliktir. Bu alt amaca ilişkin bulgular aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 3. 2005-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Okul Öncesi Hikaye Kitaplarının Biçimsel Özelliklerine İlişkin Frekans, Yüzde ve Ortalama Değerleri

BİÇİMSEL ANALİZ	EVET		KISMEN		HAYIR		ORTALAMA - X
	f	%	f	%	f	%	
3.1. Resimleme çocuğa uygun mu?	127	90,7	3	2,1	10	7,1	1,16
3.2. Resimler metine uygun ve tutarlı mı?	135	96,4	2	1,4	3	2,1	1,06
3.3. Renklendirme çocuğa uygun mu?	116	82,9	17	12,1	7	5,0	1,22
3.4. Kitap dizaynı kitabın konusunu ifade ediyor mu?	130	92,9	6	4,3	4	2,9	1,10
3.5. Metin ve resimler uyum içinde mi?	129	92,1	8	5,7	3	2,1	1,10
3.6. Sayfa sayısı çocuğa uygun mu?	121	86,4	8	5,7	11	7,9	1,21
3.7. Hikaye çocuk için dinlemeyi engelleyecek uzunlukta mı?	32	22,9	18	12,9	90	64,3	2,41

Tablo 3'te görüldüğü üzere 2005-2015 yılları arasında yayımlanmış hikaye kitaplarının biçimsel özellikleri incelendiğinde resimlerin çocuğa uygun olmasına ilişkin oran % 90,7 (127 kitap) evet, % 2,1 (3 kitap) kısmen, % 7,1 (10 kitap) hayır şeklindedir. Resimlerin metne uygun ve tutarlı olmasına ilişkin oran %96,4 (135 kitap) evet, %1,4 (2 kitap) kısmen, %2,1 (3 kitap) hayır şeklindedir. Renklendirmenin çocuğa uygun olmasına ilişkin oran %82,9 (116 kitap) evet, %12,1 (17 kitap) kısmen %5,0 (7 kitap) hayır şeklindedir. Kitap dizaynının kitabın konusunu ifade etmesine ilişkin oran % 92,9 (130 kitap) evet, % 4,3 (6 kitap) kısmen, % 2,9 (4 kitap) hayır şeklindedir. Metin ve resimlerin çocuğa uygun olmasına ilişkin oran % 92,1 (129 kitap) evet, % 5,7 (8 kitap) kısmen, % 2,1 (3 kitap) hayır şeklindedir. Sayfa sayısının çocuğa uygun olması % 86,4 (121 kitap) evet, % 5,7 (8 kitap) kısmen % 7,9 (11 kitap) hayır şeklindedir. Hikayenin çocuğun dinlemesini engelleyecek uzunlukta olup olmadığına ilişkin oran % 22,9 (32 kitap) evet, % 12,9 (18 kitap) kısmen % 64,3 (90 kitap) hayır şeklindedir.

Okul öncesi hikaye kitaplarının biçimsel özelliklerine ilişkin ortalamalar incelendiğinde; resimlemenin çocuğa uygun olmasına ilişkin ortalama 1,16; resimlerin metne uygun ve tutarlı olmasına ilişkin ortalama 1,06; renklendirmenin çocuğa uygun olmasına ilişkin ortalama 1,22; kitap dizaynının kitabı konusunu ifade etmesine ilişkin ortalama 1,10; metin ve resimlerin uyum içinde olmasına ilişkin ortalama 1,10; sayfa sayısının çocuğa uygun olmasına ilişkin ortalama 1,21; hikayenin çocuk için dinlemeyi engelleyecek uzunlukta olup olmadığına ilişkin ortalama 2,41 olarak bulunmuştur.

Sonuç ve Tartışma

Türkiye'de 2005-2015 yılları arasında yayınlanan okul öncesi hikaye kitaplarının kavramsal, gelişimsel ve biçimsel açıdan incelenmesi amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen bulgular ışığında elde edilen sonuçlar şöyledir:

- Okul öncesi hikaye kitapları kavramsal açıdan incelendiğinde en çok arkadaş ve arkadaş ilişkileri kavramına, en az dürüstlük kavramına yer verildiği görülmektedir.
- Okul öncesi hikaye kitapları gelişimsel açıdan incelendiğinde en çok hikayenin dilinin yalın, açık ve anlaşılır olmasına vurgu yapıldığı, en az ise banyo yapma ve kardeş kıskançlığına vurgu yapıldığı görülmektedir.
- Okul öncesi hikaye kitapları biçimsel açıdan incelendiğinde en çok resimlerin metne uygun ve tutarlı olmasına dikkat edildiği, en az ise hikayenin çocuk için dinlemeyi engelleyecek uzunlukta olup olmadığına dikkat edildiği görülmektedir.

Konuyla ilgili yapılmış olan araştırmalar incelendiğinde; bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte bulgulara ulaşıldığı gibi, bu araştırmanın bulgularından farklı bulgulara ulaşıldığı da görülmüştür.

Karatay (2011), MEB tarafından tavsiye edilen yerli ve yabancı 100 temel eser üzerine yaptığı çalışmada yerli çocuk kitaplarında dürüstlük değerine son derece az oranda yer verildiğini tespit etmiştir.

Dirican ve Dağlıoğlu (2014), 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikaye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesine yönelik bir çalışma yapmış ve resimli çocuk kitaplarında dürüstlük değerine az yer verildiği sonucuna ulaşmıştır.

Akyol (2012), çocuk kitapları üzerine yaptığı çalışmada en fazla yer verilen kişiler arası değerlerin sevgi olduğunu tespit etmiştir.

Şen (2007), 100 temel eser üzerine yaptığı çalışmada yerli ve yabancı eserlerde en çok sevgi değerinin işlendiğini tespit etmiştir.

Tuğrul ve Feyman (2006), yaptıkları çalışmada temaları itibariyle inceledikleri çocuk kitaplarında en fazla paylaşma ve yardımlaşma teması üzerine durulduğunu saptamışlardır.

Bu araştırmanın sonucuna göre okul öncesi hikaye kitapları biçimsel açıdan incelendiğinde en çok resimlerin metne uygun ve tutarlı olmasına dikkat edildiği, en az ise hikayenin çocuk için dinlemeyi engelleyecek uzunlukta olup olmadığına dikkat edildiği görülmektedir.

Güneş (2000) tarafından yapılan çalışmada kitaplardaki resimlemelerde zaman zaman resim-metin ilişkisinin göz ardı edildiği belirtilmiştir.

Gönen ve diğerleri (2011) tarafından yapılan araştırmada, araştırma grubuna dâhil edilen 93 çocuk kitabının, %76,5'inde resim metin uyumu saptanmıştır.

Körükçü (2012) tarafından yapılan araştırmada incelenen 124 çocuk kitabının %96,7'sinin resim metin ilişkine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yıldız ve diğerleri (2016) tarafından yapılan “2010-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerinin İncelenmesi” başlıklı araştırmada; incelenen kitapların resimlemelerinin %95,6'sının resim-metin uyum kriterini taşıdığı bulunmuştur.

Çeçen ve Aydemir (2011) yaptığı “Okul Öncesi Hikaye Kitaplarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi” başlıklı araştırmasında okul öncesi dönem çocukları için Morpa Kültür Yayınları tarafından hazırlanan Öykü Yağmur setinden 50 hikâye kitabının kelime uzunluklarına bakmış ve kitaplar arasında kelime uzunluğu bakımından ciddi bir farkın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Belirtilen araştırmada kitaplar, cümle uzunluğu yönünden incelendiğinde cümle uzunluklarının

3,64-8,91 arasında değiştiği görülmüştür. Bu doğrultuda cümle uzunluğu bakımından kitaplar arasında ciddi bir farkın olduğu görülmüştür.

Öneriler

2005-2015 yılları arasında yayınlanmış olan okul öncesi hikaye kitaplarının kavramsal, gelişimsel, biçimsel açıdan incelendiği bu çalışmada okul öncesi hikaye kitaplarında önemli oranda hikayenin çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun uzunlukta yazılmamış olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle çocuğa yönelik yazılacak hikaye kitaplarında çocuğun yaş ve gelişim özellikleri daha fazla dikkate alınmalı ve uzman görüşü alındıktan sonra gerekli düzenlemeler yapılarak kitaplar yayımlanmalıdır. Okul öncesi hikaye kitaplarının okul öncesi dönem çocuklarının niteliklerine uygun özelliklere sahip olabilmeleri için daha iyi bir değerlendirme mekanizmasına ihtiyaç vardır. Bu kitapları her bakımdan inceleyerek değerlendirecek resmi bir üst kurul oluşturulmalıdır. Türkiye’de okul öncesine yönelik pek çok çeviri hikaye kitabı yayınlanmaktadır. Okul öncesine yönelik çeviri hikaye kitaplarıyla ilgili olarak uzmanlar tarafından dil analizleri dikkatle yapılmalıdır. Çeviri kitapların içeriğindeki kültür kodlarının araştırılacağı araştırmalar yapılabilir. Yurt dışında yayımlanan resimli hikaye kitaplarıyla, yurt içinde yayımlanan resimli hikaye kitaplarının resim ve dil yeterliliği ve resim-dil uyumuna yönelik araştırmalar yapılabilir.

REFERENCES

- Akman, B. (1995). *Anaokuluna Devam Eden 40-69 Aylık Çocukların Kavram Gelişimlerinde, Kavram Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Akyol, T. (2012). *Resimli Çocuk Kitaplarında Yer Alan Değerlerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ataseven, F., İnandı, Y. (2000). *Çocuk Kitaplarının Çeşitli Yönleriyle İncelenmesi*. Yayını Hazırlayan: Sedat Sever. *1. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu*, (Sorunlar ve Çözüm Yolları) 20-21 Ocak 2000, (s. 187-206). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve Tömer Dil Merkezi Yayınları
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.10*. Ankara: Pegem.
- Ciravoğlu, Ö. (1999). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çeçen, M.A., Aydemir, F. (2011). Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Okunabilirlik Açısından İncelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 8, Sayı:16, s. 185-194.
- Dayıoğlu, G. (1998). Çocuk Kitaplarının Ana Dili Eğitimine Etkisi. *Ana Dili Eğitimi ve Çocuk Kitapları Sempozyumu* 20-21 Şubat 1997 içinde (5.24-27). Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezi.
- Dayıoğlu, G. (2000). Çocuk Kitaplarında Eğitsellik /. *Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu* (Sorunlar ve Çözüm Yolları): 20-21 Ocak 2000 içinde (s. 522-535). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve TÖMER Dil Öğretim Merkezi.
- Demirel, Ş. (2010). *Edebi Metinlerde Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem.

- Dirican, R., Dağlıoğlu, E.H. (2014). 3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayımlanan Resimli Öykü Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, 3(2), 44 – 69
- Ersoy, O. (1986). *Ya-Pa Okul Öncesi Eğitim Semineri*. İstanbul: Ya-Pa.
- Gönen, M. (1986). *Okulöncesi Çocuk Kitaplarının Özellikleri*. Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. (ss. 85-89). Ankara:Ya-pa Yayıncılık.
- Gönen, M. (1989).Beş ve Altı Yaş Anaokulu Çocuklarının Resimli Çocuk Kitaplarındaki Değişik Resimleme Tarzlarına Tepkileri. *Türk Kütüphaneciliği*, 3(1), 32-35.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M., Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Resimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36(160), 250-265.
- Gülpınar, F. (2010). *Görsel Kavramlar, İllüstrasyon ve Çocuk Kitapları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gökşen, E.N. (1985). *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güneş, F. (2000). Çocuk kitaplarında okunabilirlik ilkeleri. *Yaşadıkça Eğitim*, 67, 35-40.
- Hong, H. (1996). Effects of Mathematics Learning Through Children's Literature on Math Achievement and Dispositional Outcomes. *Early Childhood Research Quarterly*, 11, 477-494.
- Huck, C. S., Hepler, S., Hickman, J., Kiefer, B., Z. (2001). *Children's literature in the elementary school*. US: The McGraw-Hill Companies.
- Kantemir, E.(1998). Çocuk Kitaplarının Yapısal Özellikleri ve Çocuk Kitaplarına Eleştirel Bir Yaklaşım, *Ana Dili Eğitimi ve Çocuk Kitapları Sempozyumu* 20-21 Şubat 1997 Bildiriler içinde (s.21-23). Ankara: Ankara Üniversitesi TÖMER Dil Öğretim Merkezi.
- Kapoğlu, E. N. (2012). *İlköğretim 1-3. Sınıf Öğrencileri İçin Hazırlanan Öyküleyici Çocuk Kitaplarının Nitelik Yönünden Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Kara, C. (2012). Çocuk Kitabı Seçiminde Resimlemelerle İlgili Olarak Ebeveynin Dikkat Etmesi Gereken Başlıca Unsurlar. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 225-232.
- Karatay, H. (2012). *Çocuk Edebiyatı Metinlerinde Bulunması Gereken Özellikler*. T. Şimşek (Ed.).Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı içinde. Ankara: Grafiker.
- Kocabaş, İ. (1999). *Çocuk Kitabı Seçim Kriterleri ve 1997 Yılına Kapsayan Bir Değerlendirme*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Konar, E.(2004). *1995-2002 Yılları Arasında Yayımlanan Okul Öncesi Hikaye Kitaplarındaki Bazı Kavramların İçerik Ve Biçimsel Olarak İncelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi Eğitime Yönelik Resimli Çocuk Kitaplarının Bulunması Gereken Temel Özellikler Açısından İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.

- Oğuzkan, A. F. (1997). *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 5.Baskı, Ankara: Emel Matbaacılık San.
- Sargın,N.,Tor,H. (2002). Türk ve Batı Kültürlerinde 3-6 Yaş Çocukları İçin Yazılmış Masallarda İşlenen Cinsel Öğeler Üzerine Bir Araştırma, *Erken Çocukluk Eğitimi Kongresi Bildirisi*, Ankara.
- Sarı, N. (2006). *Çocuk Kitapları İllüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örnekleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sever, S. (1995). Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal Ve Eğitsel Özellikler. *Abece Eğitim ve Ekin ve Sanat Dergisi*, 107, 14-15.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2007). “Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır? ” II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu. (Gelişmeler, Sorunlar ve Çözüm Önerileri). (Yay. Haz.: S. Sever) Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayını, No: 203, 41-56.
- Şen, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığının 2005 Yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şirin, M. R. (1994). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı.
- Tan, H. (1995). Okuma Merakı ve Alışkanlığı, *Türk Edebiyatı*, 23. (256): 49- 51.
- Tekin, H.(2005). Çocuk edebiyatında şiddet korku ve sevgi üçgeni, *Hece Edebiyat Dergisi*, 104-105(Ağustos-Eylül), 304-306.
- Tuğrul, B., Feyman, N. (2006). *Okul Öncesi Çocukları İçin Hazırlanmış Resimli Öykü Kitaplarında Kullanılan Temalar*. Yayına Hazırlayan: Sedat Sever. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi 2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (4-6 Ekim 2006). (s. 387-392). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, No:203.
- Turan, İ. (2010). Bazı Batı ve Türk Çocuk Klasiklerinde Dini ve Ahlaki Değerler. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 10(3), 171-194.
- Tür,G. Turla,A. (1999)*Okul Öncesinde Çocuk,Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: Ya- Pa Yayınları.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2003). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H.(1999). *Çocuk psikolojisi*.(18). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yılar, Ö. ve Celepoğlu, A. (2013). Çocuk yayınları ve bu yayınlarda bulunması gereken temel unsurlar. Ö. Yılar ve L. Turan (Ed.). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* içinde (4. Baskı). Ankara: Pegem.
- Yıldız, C., Yazıcı, D.N., Durmuşoğlu, M.C. (2016). 2010-2015 Yılları Arasında Yayımlanmış
  - o Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerinin İncelenmesi. *Uluslararası Erken*
  - o *Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1. 43-55.